

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

קרה

אור

מנוע החיים של האדם

במדבר פרק טז פסוק א ויקח קרה כזיבחה כדקתה כזילוי ודתו ואכירם בני אליאב ואון כדפלת בני ראובן: ב ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל המושבים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם: ג ויקהלו עלי-משה ועל-אהרן ויאמרו אליהם רבילכם כי כלי העדה כלם קדשים ובתוכם יהוה ומדוע תתנשאו עליקהל יהוה: (ד) וישמע משה ויפל על-פניו:

שאלות:

א כיצד קרה עשה מחלוקת עם משה על נשיאותו, הרי היה פיקח וכיצד יתכן שיעשה שמות כזו כאשר ראה שמושה עלה לשמים והוריד את התורה ועל ידו נעשו כל הנסים במצרים וקריעת ים סוף ומה ראה לשמות זו? **ב** זאת ועוד כיצד מוען על משה ואהרן מדוע תתנשאו על קהל ה', הרי דוקא על דבר שהקב"ה העיד עליו כי משה ואהרן היו ענוים מכל איש אשר על פני האדמה, וכמ"ש הו"ל במסכת חולין דף פט ע"א אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן גדול שנאמר כמשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם. דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר, ואילו במשה ואהרן כתיב ונחננו מה. וא"כ כיצד דוקא בדבר שאין בהם כלל מוענים נגד עדות של הקב"ה מדוע תתנשאו? **ג** ועוד יותר קשה דרשו הו"ל ויפול על פניו, לפי שחשדו בו באשת איש, עד אשר נאמר ויקנאו למשה במחנה שקינאו לנשותיהם ממשה, היתכן לחשוד במשה בדבר זה הרי אפילו מאשתו פרש בגלל שהקב"ה מדבר איתו וכיצד יתכן שיכשל באשת איש והקב"ה נגלה אליו, זאת ועוד הרי אפילו מרים ואהרן אשר ערערו על הנהגה זו שפרש מאשתו לקתה בצרעת, וק"ו שאין להעלות על הדעת חשד בנשותיהם, וכיצד בדבר הפוך מוענים נגדו?

מקור המועקות:

כאשר נתבונן כל זוג שבונה בית עומדים לפניו אתגרים כיצד לבסס את עצמם בכל תחומי החיים כל זוג לפי מצבו הכלכלי ולהתמודד עם סערת החיים, אחד היסודות לבנות חיים מאושרים ומוצלחים זה עבודה על מידת הקנאה אשר מכלה כל חלקה טובה והיא מקור כל המועקות בחיי הנישואין, כאשר רבים מועים וכל ימיהם מקנאים ומתחרים עם אחרים בכל תחומי החיים, הדבר גורם לשעבוד ולמרמור כל החיים שתמיד כואב מדוע לשני יש ולי חסר, ואף מדוע אני לא יותר טוב מהשני, ומוכן לשעבד עצמו העיקר להתאמץ להתחרות עם המעמד של אחרים, הן מצד האשה והן מצד הבעל, והו"ל מלמדים אותנו שמידת הקנאה מכלה כל חלקה טובה וכל ימיו מכאובים וגם אינו משיג את רצונו ואף מאבד מה שיש שלו כאשר נבאר.

מנוע החיים של האדם והעולם היא הקנאה:

נקדים ונאמר כי כבר שלמה המלך בהכמתו כי מנוע החיים של האדם בעולמו זו הקנאה, ואמר על כך בקהלת פרק ד פסוק (ד) וראיתי אני את-פלעמל ואת פל-פשרון המעשה פי היא קנאת-איש מרעהו נפי זה הכל ורעות רוח: ופרשיי הוי אומר שכל עמלו של האדם בחיים הן בצרכי גופו ואפילו בכשרון המעשה וגם החלק הרוחני כאשר נובעים ממידת קנאת אדם מחברו הכל הבל ורעות רוח. עד שאמרו במדרש תהלים (שוחר טוב; בורר) מזמור לז אמר הקדוש ברוך הוא קנא לי, שאילולי הקנאה אין העולם עומד, ואין אדם נושא אשה, ואינו בונה בית, וכו'. עוד אמרו חכמים במסכת מנהדרין דף קה ע"ב דאמר רב יוסי בר הוני בכל אדם מתקנא, חוץ מבנו ותלמידו. פירושו של דבר בכל תחומי החיים המקיפים את האדם הוא מקנא. ללמדנו שמנוע החיים אשר מניע את כל אדם לעשייה ויצירה היא מידת הקנאה אשר הטביע השם יתברך בכריאה לצורך קיום העולם, אלא שעל האדם לנתב את מידת הקנאה שבו לדרך החיובית ולא השלילית, היות ויש שני סוגי קנאה יש קנאה שלילית שנובעת מתוך שקשה לאדם לראות את חברו יותר טוב ממנו בכל תחומי וענייני החיים גשמי ורוחני וכאשר מעשיו נובעים ממידה זו עליה אמר שלמה המלך הכל הבל ורעות רוח ועוד מאמרי הו"ל קשים שנאמרו בזה כדלקמן, ויש קנאה חיובית הנובעת מתוך רצון ללמוד מאחרים ולאמץ את עצמו להגיע להישגים שאחרים השיגו ובעיקר ברוחניות, ועל כך הגדירו חכמים קנאה זו במסכת בבא בתרא דף כא ע"א קנאת סופרים תרבה חכמה.

התורה מלמדת שהמניע למחלוקת היא הקנאה:

ובזה נבוא לביאור מעשיו של קרה ועדתו, מכל קושיות הנ"ל ועוד שאלות למעמיק, התורה מלמדת אותנו את עומק ופנימיות רצון קרה ועדתו, למרות שלכאורה יכולים לפרש את כל מטרת קורה במחלוקת שרצונו לזכות יותר לקרבת השם ומתוך כך נלחם להשיג יותר קירבה אלקית כך שזו קנאת סופרים, אולם תורתנו והו"ל מלמדים אותנו שעיקר המסתתר אחרי דבריו של קרה קנאה מהכבוד שניתן לאחרים ואינו מסוגל להכיל שאחר יותר טוב ממנו, וקנאה כזאת היא שלילית ואחת המידות שמוציאות את האדם מהעולם, שמתוך הקנאה אינו מסוגל לראות האמת והכל רואה הפוך עד שמטיל דופי באחרים והושד כמשה בדיוק בדבר ההפוך כיון שמפאת הקנאה רואה כל דבר כרצונו ורואה את משה רבנו מתנשא ומתגאה, וכן הושד בו בעריות מפליא לעשות, כיון כשיש קנאה כזו הדבר נובע מתוך כפירה מסיימת שהושב שהוא קובע דרגתו ומעמדו החברתי ואפילו הרוחני ומיצר על טובת חברו, אולם המאמין יודע כי כל אדם לפי שורש נשמתו ותיקונו הקב"ה מסובב תפקידו בעולם ואין תועלת ועניין בתפקיד אחר.

קשה בשאול קנאה:

מידת הקנאה השלילית היא כל כך חזקה שכמעט אי אפשר להתגבר עליה אם נתפס בה ואפילו במקצת, עד שאמר שלמה המלך בשיר השירים פ"ח פסוק ו "קשה בשאול קנאה" רשפיה רשפי אש, ואמרו על כך במדרש (ילקו"ש תתקמ"א) "מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע וכו', ונכנסו לאהל מועד, ירד עמוד הענן והפסיק ביניהן, משנסתלק עמוד הענן, אמר משה ליהושע, מה אמר לך הדיבור, אמר לו, כשהיה הדבור נגלה עליך יודע הייתי מה היה מדבר עמך. אותה שעה התחיל משה צווח ואמר, מאה מיתות ולא קנאה אחת" ע"כ.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ביאור דברי המדרש, שהקנאה כאשר נכשל בה האדם גורמת לייסורים גדולים, כאשר אינו משיג את מבוקשו יש לו ייסורים מופלגים, ומשה ע"ה היה צווה שכדאי ייסורים של מאה מיתות ולא את ייסורי הקנאה. כי הקנאה עצמה כה נוראה היא שמוציאה את האדם מן העולם, ועל כן כדאי מאה מיתות ולא קנאה.

משל החומד והקנאי:

וכתב במגן אבות לרשב"ץ אבות פ"ד כא: וז"ל בא"ד ומשלו בספר מבחר הפנינים על הקנאה ועל החמדה, משל יפה. כי הקנאי והחומד, פגע השמן בהם ואמר, אחד מהם ישאל דבר אחד וינתן לו, ולחברו כפלים. הקנאי לא רצה לשאול תחילה, שהיה מתקנא לחברו שמה ינתן לו כפלים. והחומד, היה מתאווה לשתיהן. דחק החומד את הקנאי לשאול תחילה, ושאל שינקרו לו עין אחת ולהומד שתיים ע"כ. ללמדנו עד כמה הקנאה מסנוורת את שכלו של האדם שהוא מוכן לסבול שיעקרו לו עין אחת ובלבד שיעקרו לחברו את שני העינים שלא יראה אצל חברו מצב יותר טוב.

מעשה עם בניו של שמעון הצדיק מה כוחה של קנאה:

הגמרא מספרת על הקנאה במסכת מנחות דף קט ע"ב בשעת פטירתו של שמעון הצדיק ביקש למנות תחתיו לכהן גדול את בנו הקטן חוניו שהיה יותר חכם מבנו הגדול שמעי, אולם הבן הקטן לא הסכים לשמש לפני אחיו הגדול ולכן ויתר וכיבד את אחיו הגדול, ומאחר שהגדול לא היה בקי בסדר העבודה אמר לו אחיו הקטן שהוא ילמד אותו, ומספרת הגמרא שלאחר שויתר על המעמד התחרט וקינה באחיו הגדול ולזאת יום מעשה נורא והטעה אותו ואמר לו ללבוש בגד והגורה של אשתו, ואחר כך הלך לכהנים ואמר להם בואו תראו כיצד מתלבש בזמן העבודה בגלל שהתחייב לאשתו שאם יהיה כהן גדול ילבש את הבגד שלה, ואכן ראו הדבר רצו להורגו, אך בהיות ועשה הדבר בתום לב אמר להם שהוא לא יודע אבל כך הנחה אותו אחיו לעשות, הבינו שזו יוזמה שפלה בכדי להרוג את אחיו ולכן רדפו אחריו וברח לאלכסנדריה במצרים ושם בנה את בית חוניו להקריב קורבנות מרוב קנאה, ואם אדם שויתר מרצונו על המעמד מתוך מידת הקנאה מתנהג כך ויוזם להרוג את אחיו קל וחומר כאשר נעשה שלא ברצון. ואמר על כך רבי יהושע בן פרחיה שהיה נשיא: בתחילה קודם שנתמנית כל האומר לי "עלה לגדולה" אני כופתו ונותנו לפני הארי. עתה משכבר עליתי לגדולה, כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין, שהרי שאול המלך ברח ממנה [מן הגדולה, שלא רצה להיות מלך], וכשעלה לגדולה ונתמנה למלך, ביקש להרוג את דוד שבא ליטול ממנו את המלוכה.

מעשה נורא עד כמה הקנאה מעבירה האדם על דעתו:

כמו כן הובא מעשה נורא לפני מאה שנה בקירוב, והביאו המחבר בעצמו בהקדמות ספרו באר יצחק על מה' גיטין, ומראה מה כה הקנאה, ומה היה יכול להיווצר ממידה זו, הגאון הגדול רבי אברהם יצחק גליק זצ"ל שהיה מגדולי פוסקי הדור, מספר איך בזמן היותו ילד, אביו היה יהודי תמים וירא שמים מופלג, ושלחו ללמוד אצל מלמד מסויים, ושם היו כמה וכמה ילדים. ביניהם שלשה ילדים של רב מופלג, ואותו רב רצה שבניו יגדלו בתורה ממש, ולכן לאחד קרא על שם השל"ה הקדוש, ולאחד קרא על שם הקצות החושן ועוד. אותו רב ראה במשך הזמן שבניו חלשים, ואילו אותו ילד אברהם יצחק עושה חיל בלימודים, ומרוב קנאה הלך ללמוד ושיכנע אותו שיאמר לאבי הילד, שהילד חלש ולא מסוגל ללמוד גמרא, וכדי שישאר יהודי ילמד עמו רק חומש ומשניות וקצת הלכה. אותו מלמד בישר הבשורה רעה לאבי הילד, ואביו פריך בככי, ואמר חשבתי שבני יצא מורה הוראה, אך מה אעשה, אם כך נגזרה הגזירה אקבל אותה, ומאותו יום למד עמו המלמד רק חומש ומשניות, וכשהגיע זמן לימוד הגמרא היה שולח אותו בחוץ להסתובב באין מפריע. לימים נחלה המלמד, ובא מלמד אחר במקומו, וראה איך הילד אברהם יצחק יוצא בחוץ בזמן לימוד הגמרא, ושאל את הילד למה הילד מסתובב בחוץ, אמרו לו ילד זה הוא מסכן וחלש כשרונות, ורק מהזיקים אותו קצת במשניות וחומש, ניסה המלמד ללמוד עם הילד קצת גמרא, וראה שהוא גאון ממש, והלך לאבי הילד וסיפר לו ראה בנך גאון ולמה דוחים אותו בידיים, סיפר לו האב מהמלמד, הלך המלמד השני ללמוד הראשון, ולאחר הקירה ודרישה נודע לו הדברים, ומאז שלחו את הילד ללמוד במקום אחר והצליח מאד בלימודיו עד שיצא הגאון המופלג רבי אברהם יצחק גליק בעל שו"ת יד יצחק. הרי שכה קנאה רח"ל עלולה להרוס כל חלקה טובה, גם אצל אנשים גדולים. כמו כן הסיפור על הקנאה מהשדי חמד.

דברי התנא באבות על הקנאה:

וכבר אמר התנא במסכת אבות פרק ד משנה כא: רבי אליעזר הקפ"ר אומר: הקנאה, והתאווה, והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. התנא מלמדנו ששלושה מידות רעות אלו גורמים לאדם שלא רק שאינו משיג את שאיפתו אלא מפסיד גם מה שיש לו ואינו נהנה מכלום, ולכן חובת האדם ליהנות ממה שיש לו ולהסתכל על חצי כוס המלאה ולא תמיד לחשוב על חצי כוס החסרה, כי כבר חז"ל לימדונו שאין אדם מת וחצי תאוותו בידו, כך שאף פעם לא יוכל למלא כל תאוותו ורצונו.

אפילו אדם גדול יכול הקנאה להוציאו מן העולם:

וכתב בספר כוכבי אור הובא עוד בשם ר"א לאפיאן שרבי יצחק בלאזר שהגיע ללויית הגר"ם שלח אח"כ מכתב להסבא מקלם ובו כתב שדבריו האחרונים של הגר"ם היו שמה שאמרו הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם האדם בה"א הידיעה היינו אפילו אדם גדול. קדוש ישראל עמ' קכו.

המקנא ומבקש מה שאינו שלו מאבד הכל:

זאת ועוד לימדו חז"ל מלבד שאינו משיג את מבוקשו אלא אף מפסיד את מה שיש לו, כמבואר במסכת פסחים דף ט ע"א קנאת הסוטה: תנו רבנן סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה, מה שביקשה לא ניתן לה, ומה שבידה נמלוהו ממנה שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו. קנאת הנחש: [ובדף ט ע"ב] וכן מצינו בנחש הקדמוני, שנתן עיניו במה שאינו ראוי

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

לו, מה שביקש לא נתנו לו, ומה שבידו נמלוהו ממנו אמר הקב"ה אני אמרתי יהא מלך על כל בהמה וחיה, ועכשיו [בראשית ג] ארור הוא מכל הבהמה ומכל חית השדה אני אמרתי יהלך בקומה זקופה, עכשיו על גחוני ילך אני אמרתי יהא מאכלו מאכל אדם, עכשיו עפר יאכל הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה, עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה. וכן מצינו בקין, וקרח, ובלעם, ודואג, ואחיתופל, וגחזי, ואבשלום, וארונהו, ועזריהו, והמון, שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם, מה שביקשו לא ניתן להם, ומה שבידם נמלוהו מהם. **קנאת קין: ופרש"י במסכת סוטה דף ט ע"ב קין נתן עינו בתאומה יתירה שנולדה עם הכל ששתי תאומות נולדו עמו והיינו דכתיב (בראשית ד) את אחיו את הכל שני אתים שני ריבויים. קנאת בלעם והגמול: ופרש"י במסכת סוטה דף ט ע"ב בלעם נתן עינו בממונו של בלק לקלל את ישראל ונהרג במדין שהלך ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שנפלו מישראל בעצתו. וכן מבואר במסכת סנהדרין דף קו ע"א [במדבר ל"א] ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' ואת בלעם בן בעור הרגו בהרב. בלעם מאי בעי התם? אמר רבי יוחנן שהלך ליטול שכר עשרים וארבעה אלף [שהפיל מישראל]. אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב היינו דאמרי אינשי גמלא אולא למיבעי קרני, אודני דהוו ליה גזיון מיניה. **קנאת דואג בדוד: ומצינו שדואג היה שונא לדוד כדכתיב שמואל א פרק כב (ט) ויגן דאג האדמי והוא נצב על עבדי שאול ויאמר ראיתי את בן ישי בא נבה אל אחימלך בן אחטוב (י) וישאל לו ביקוק וצידה נתן לו ואת הרב גלות הפלשתי נתן לו ובגלל דואג הרג שאול את נוב עיר הכהנים והכל מרוב קנאתו בדוד. **קנאת אחיתופל בדוד וגחזי: ופרש"י במסכת סוטה דף ט ע"ב ואחיתופל נתן עינו במלוכה כדאמר בחלק (דף קא) ראה איש יוצא מאמתו וכסבור שעתיד למלוך ומה שבידו נמלו הימנו לא יחצו ימיהם. בן מבואר במסכת סנהדרין דף קא ע"ב אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו, הוא סבר איהו מלך, ולא היא בת שבע בתו הוא דנפקא מינה שלמה. **וכן גחזי נתן עינו בממונו של נעמן ונצטרע. **קנאת אבשלום: מבואר במסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק מה: אבשלום השב כלבו ואמר אני אהרוג את אבי ואירש את המלכות שנאמר ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל (שמואל ב' ט"ו ו') ומנין שגלה המקום מהשבתו לכל באי עולם שנאמר ויאמר אבשלום מי ישימני שופט בארץ (שם שם ד') ואחריתו הייתה מרה שמת ונתלה בשער. **קנאת ארונהו: מסופר במלכים א פרק א (ה) וְאַדְנִיָּה בֶן הַצִּיָּת מִתְנַשֵּׂא לְאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וַפָּרָשִׁים וְחֻמָּשִׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו (מג) וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לְאַדְנִיָּהוּ אֲבִי אֲדֹנָיִךְ הַמֶּלֶךְ דָּוִד הַמְלִיךְ אֶת שְׁלֹמֹה וּבִסְרָפֹה הוֹרִידוֹ אוֹתוֹ מֵהַמַּלְכוּת. **קנאת עזריהו המלך: מסופר בדברי הימים ב פרק כו (טז) וַיִּקְהָלוּ הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ עַד לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בִּיקֹק אֱלֹהָיו וַיִּבֵּא אֵל הַיָּבֵל יִקְוֹק לְהַקְטִיר עַל מִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת (יז) וַיִּבֵּא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וַעֲמוּן בְּהֻנִּים לִיקֹק שְׁמוֹנִים בְּנֵי חַיִל (יח) וַיַּעֲמֵדוּ עַל עֲזַרְיָהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא לָךְ עֲזַרְיָהוּ לְהַקְטִיר לִיקֹק כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן הַמְּקַדְּשִׁים לְהַקְטִיר צֵא מִן הַמְּקַדֵּשׁ כִּי מְעַלְתָּ וְלֹא לָךְ לְכַבֹּד מִיקֹק אֱלֹהִים (יט) וַיִּזְעַף עֲזַרְיָהוּ וַיִּכְיֹד מִקְטֹרֶת לְהַקְטִיר וַיִּבְזַעְפוּ עִם הַכֹּהֲנִים וְהַצִּרְעִת זָרְחָה בְּמִצְחֹהוּ לְפָנָיו הַכֹּהֲנִים בְּבֵית יִקְוֹק מְעַל לְמִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת (כ) וַיִּפְּן אֱלֹוֹ עֲזַרְיָהוּ כִּהְיוּ הָרֹאשׁ וְכָל הַכֹּהֲנִים וְהִנֵּה הוּא מִצְרַע בְּמִצְחֹהוּ וַיִּבְהַלְתֵּהוּ מִשָּׁם וְגַם הוּא נִדְחָף לְצֵאת כִּי נִגְעָן יִקְוֹק (כא) וַיְחִי עֲזַרְיָהוּ הַמֶּלֶךְ מִצְרַע עַד יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחַפְּשׁוֹת הַחֲפְשִׁית מִצְרַע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יִקְוֹק וַיּוֹתֵם בְּנֵוֹ עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אֶת עַם הָאָרֶץ נִמְצָא שֶׁבְּגַלְל שָׂרְצָה לְהַקְטִיר קְטוֹרֶת הַשֵּׁיכֶת לְכַוְהָנִים נִעֲנַשׁ לְכָל יָמָיו לַחַיּוֹת מִצְוֹרַע עַד מוֹתוֹ. **קנאת המן: במסופר במגילת אסתר פרק ג (א) אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּדַל הַמֶּלֶךְ אֶחָשֶׁרֶוֶשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמְּדֵיָה הָאֲגָגִי וַיִּנְשָׂאוּהוּ וַיִּשֶׂם אֶת כִּסֵּאוֹ מְעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אֵתוֹ (ה) וַיֵּרָא הָמָן כִּי אֵין מֶרְדֵּכַי בָּרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֵא הָמָן כֶּהֱמָה וְגו'. פרק ה (יג) וְכִלְיָה אֵינְנָו שׁוֹה לִי בְּכַלְעֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מֶרְדֵּכַי הַיְּהוּדִי וַיֵּשֶׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: וסופו מבואר בפרק ז (י) וַיִּתְּלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הָיוּ לְמֶרְדֵּכַי וְהַמֶּלֶךְ שָׂכְכָה הָרִי חֶשֶׁב לְהַרוֹג אֶת מֶרְדֵּכַי וְלֹא הִסְתַּפֵּק בְּגִדְוֹלָה שְׂקִיבֵל מְעַל כָּל הַשָּׂרִים, וסופו שאיבד הכל בגלל דבר זה.****************

דברי רבי חיים ויטל על הקנאה:

והוסיף על כך וכתב בספר שערי קדושה לרבי חיים ויטאל זצ"ל [ח"ב ש"ד], הקנאה, היא גרמא לבא לידי שנאה, וגם היא יותר קשה כי מורד על הקדוש ברוך הוא למה השפיע טובה לחבירו יותר ממנו, ואמרו ז"ל (אבות פ"ד כ"א) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, צא ולמד כי כל הראשונים לא נענשו אלא בשביל הקנאה, כי הנה קין המדבר פה אל פה עם השם יתברך נטרד מן העולם הוא וזרעיותו על שקנא לתאומתו של הבל ועל ידי כן עבר כל אותם העבירות, ועשרת השבטים לא גלו למצרים אלא בעון ויקנאו בו אחיו וסוף סוף נענשו בעשרה הרוני מלכות, וירבעם שכל חכמי דורו לפניו כעשבי השדה נטרד מן העולם בקנאתו ממלכי בית דוד, גם שאול בהיר השם כבן שנה שלא טעם טעם המא ולא היה במלכותו שום דופי כמו שאמרו ז"ל (יומא דף כ"ב ע"ב), נטרד ממלכותו ונהרג הוא ושלושת בניו ונהרגו נוב עיר הכהנים וגלו ישראל ביד פלשתים ונהרג משכן שילה, והכל על שקנא לדוד בענין גולית סרה מעליו רוח הקדש ונחה עליו רוח עושים: וכו' ולכן ראוי לאדם להיות שמה בחלקו אף אם מעט הוא, כי לא טוב הוא מהלל הזקן ורבי הנינא בן דוסא ורבי יהודה בר אלעאי ורבי אלעזר בן פדת וזולתם:

עד כמה נזהר מרן הרב ש"ך שלא לגרום קנאה:

וזירות בסנדקאות של תאומים שלא יקנאו מסופר שאב בא להזמין את מרן הרב ש"ך זצ"ל לסנדקאות לאחד התאומים של בניו הרב ש"ך הסכים רק בתנאי שהוא יקבל להיות סנדק לשני התאומים ואז הרב ש"ך שואל אותו מי מקבל להיות סנדק אצל הבן השני והאב ענה אחד הסכים הרב ש"ך לא הסכים להיות סנדק אצל אחד בלבד משום שלאחר שהילדים יגדלו יהיה קנאה שאצלו הוא היה סנדק ואצל השני לא וכדי לא לגרום לקנאה בין האחים לא לקח להיות סנדק ולהיות אצל שניהם עכשיו גם לא הסכים משום כבוד הסבא.

רקב עצמות קנאה:

וזאת ועוד אחד מנזקי הקנאה אמר שלמה המלך משלי פרק יד פסוק (ל) הֲיִי בְּשָׂרִים לֵב מִרְפָּא וּרְקֵב עֲצָמוֹת קָנָאָה: כמו שמספרת הגמרא במסכת שבת דף קנב ע"ב על רב נחמן שהפועלים חפרו בחצרו ושמועו קולות נבהלו וסיפרו לרב נחמן הגיע לשם ושאל מי מדבר והשיבו

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

רב אחאי בר יאשיה שאלו רב נחמן והרי כתוב ואל עפר תשוב אמר לו למרות אינך יודע שאמר שלמה המלך ורקב עצמות קנאה כל מי שיש לו קנאה בלבו – עצמותיו מרקיבים, כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים.

מעשה שהיה שלא נתרקב גופה:

ואכן כך מסופר בעקבות מצוקת הקברים שהיתה בבית העלמין בבני ברק ופ"ת לפני מספר שנים חברה קדישא קנו חלקה בבאר יעקב כדי לקבור שם מתים והנה היכו למת הראשון שיבוא אך לאכזבת החברה קדישא לא היה מי שיסכים להיקבר הראשון בבית עלמין זה יום אחד התקשר איש מאמריקה וסיפר על יהודיה שקבורה בבית קברות נוצרי בחצר של כנסיה האשה הזאת כשהיתה בחורה צעירה היא לקתה באירוע מוחי ושקעה בתרדמת ונהפכה לצמח למרבה הצער אישפוז אותה במוסד נוצרי ההורים שלה דאגו שיטפלו בה היטב מבחינה פיזית במשך הזמן ההורים הודקנו ואמנם לפני שהלכו לעולמם מינו אפטרופוס שידאג לכתם ויביאה לקבר ישראל לאחר מותה אבל להפתעת כל הנוגעים בדבר היא האריכה ימים יותר מהאפטרופוס ונפטרה בגיל תשעים ולא היה איש שיביאה לקבורת ישראל וכך היא נקברה בין גויים בחצר הכנסיה היהודי שהתקשר גילה דבר זה וביקש להעביר את גופתה לבית העלמין החדש בבאר יעקב באותה העת היא כבר הייתה קבורה שנים תחת אפר הקבר נפתח הגופה הוצאה והנה הגופה שלימה לחלוטין ולא שלט בה הרקבון כלל אנשי החברה קדישא מיד באו וסיפרו בפליאה עצומה לרבי חיים קניבסקי ושאלו אותו איך יתכן הרי לא מדובר באיזה צדקת אלא בנערה שכל ימיה היתה שקועה בתרדמת? ענה רבי חיים שהוא לא מבין מה הפלא הגדול הרי זה גמ' מפורשת בשבת קנב כל מי שאין לו קנאה בליבו אין עצמותיו מרקיבין וממילא כיוון שהיא מעולם לא קינאה זכתה לכך. וארטיס לפר' שבוע מקץ ע"ט.

מעשה בשבר שלא קינא זכה לשידוכים:

מובא בספר אמונה שלמה בבניין אחד גרו שני שכנים שהתחילו את דרכם בנתונים משפחתיים די דומים אך כשהגיעו לגיל נשואי הילדים התבדל היה גדול השכן מהקומה השלישית היתן את ילדיו אחד אחרי השני ואילו השכן מהקומה השנייה לא הצליח להתן אפילו אחד ילדיו היו טובים אבל היה לו אה שעזב את דרך התורה והיה פושע מפורסם ברגע שהיו מציעים למישהו את אחד מילדיו הוא היה מברר שיש אה פושע ודחו את ההצעות וכך עיניו כלות וליבו בוכה, באחד הימים נגש אליו השכן מהקומה השלישית בבקשה לבנות ולהרחיב את דירתו השכן הסביר בלי רגישות שהנשואים באים ואין לו מקום להשכיב אותם, השכן ביקש להשוב ונכנס לביתו רועד מזעם לא מספיק שקשה לנו בשידוכים השכן שמחתן בזה אחר זה רוצה לבנות לנשואים שלו ולהחשיך לנו את הדירה אין על מה לדבר אני לא חותם, אולם אשתו הצדיקה שמעה את הדברים וכשראתה שהבעל נרגע קצת אמרה לו אולי זה נובע מקנאה? הבעל שמע את הדברים ושאל ואם כן לדעתך כדאי להתום? יומיים הוא הושב ולבסוף אחרי שהזכיר לעצמו את כל דברי המוסר שלמד החליט להתום, יום למחרת הוא כבר מגלה בדירתו שבעה פועלים ערביים שבקשו לעבור דרך דירתו כי אין גישה אחרת נוחה הבית הפך לאתר בניה עם פועלים חול ואבק יום אחד הוא נכנס לחדר ובדיוק באותו רגע צונח דלי של מלט ומלכלך את כל החדר, הוא מודיע לאשתו זהו הגיעו מים עד נפש יש גבול לכל דבר אני מוציא לו צו הפסקת עבודה, אולם אשתו שוב אומרת בשקט אולי זה קנאה? אולי לא כדאי לעשות את הצעד הזה? הבעל מתרגז אז מה שנמשיך לתת להם לבנות? עונה האישה כן הם התחילו אז שיסיימו הדברים נכנסים, חלפו כמה ימים ואל השכן מהקומה השנייה מתקשר השדכן ועכשיו בפיו הצעת שידוך מצוינת בשביל הבן השכן שכבר הורגל בדחיות שואל מה עם הצד השני? השדכן מרגיע שהם שמעו על האה ובכל זאת מאד רוצים את הבן שלכם, הוא לא האמין השדכן מסביר אביה של הבת טוען שהוא הכיר אותך אישית לאחרונה ומאד התרשם ממך הוא טוען שאנשים כאלו מיוחדים עם כאלו מידות זה נדיר וזה זכות לו להשתדך לאחר ברור והקירות התברר כי אביה של הבת הוא הקבלן שעבד בקומה השלישית הוא רגיל לקבל צעקות מהשכנים וכאן כ"כ התפעל מההתנהגות האצילית, וזה לא הסוף בעקבות השידוך הזה הגיעו שאר השידוכים וזה שכרו של מי שעובד על מידת הקנאה.

דברי הפלא יועץ התרופה למידת הקנאה אמונה:

לזאת כתב הפלא יועץ התרופה להינצל ממידת הקנאה על האדם להאמין באמונה שלימה **בדברי בן עזאי (יומא לה):** בשמך יקראוך, ובמקומך יושיבוך, ומשלך יתנו לך, ואין אדם נוגע במוכן לחכירו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא. ומי שיש בו מידה רעה זו, כל ימיו מכאובים, ואוכל להם העצבים, ואין לו רעים אהובים, ומרבה ריבות, והוא שמה לאיד, ורוצה בתקלת חכירו, ושיכשלו חבריו בדבר הלכה, ושיקצרו בעבודת ה' יתברך, ושיהיה להם מיעוט הערך וקוצר ההשגה, וכהנה רעות רבות ועבירות שנגררות מן הקנאה.

מוסר השכל:

עלה בידנו להבין ולהשכיל שאמנם מנוע החיים היא מידת הקנאה שהשם יתברך הטביע באדם לצורך קיום העולם ובלעדי הקנאה לא היית שאיפה ודחף לאדם לעשות ולפעול, אולם עלינו לדעת כי יש שני סוגי קנאה יש חיובית והיא כאשר האדם ממריץ ותובע את עצמו לשדרג את עצמו כדוגמת חברו ולומד מחברו עד כמה אפשר להצליח ברוחניות וגשמיות אולם אין עינו צרה בטובת חברו, לעומת זה יש קנאה שלילית שעליה מדבר שלמה המלך והו"ל שהיא צרות העין לראות טוב אצל השני ולא ממוגל להכיל שיש לאחר מה שאין לו ודבר זה מציק לו ואוכל את ליבו ומתוך כך יכול להידרדר לשחיתות ממש ואפילו לרצוח ואין לו יום ולא לילה אינו שמח ונהנה בחיים ולא טעם באכילתו כל זמן שלוקה במידה רעה זו שמכלה כל חלקה טובה ומוזיק לבריאות שלו ולסובכים אותו ואף גם זאת אינו משיג כלום אלא מאבד גם אשר יש לו כמו קרה ואחרים, לזאת החלש יאמר גיבור אני וידע לנהוג בחכמה ולהנהיג את מנוע החיים בחכמה ותבונה בדרך מבטחים ולנצל את מידת הקנאה לטובה לגלות את המטמון שבתוכו ולקבל מוטיבציה לנצל את כל היכולות שלו ובה זוכה לברכה והצלחה רוגע ושלווה.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך.

הצביי מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

בית: רח' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800